

JORNADES CERCLES DE CONEIXEMENT

“Compartim sabers i treballem
plegats per la infància i l'adolescència”

26 i 27 d'abril de 2018

Centre de Negocis i Convencions de Badalona (BCIN)

CONFERENCIA:

**“La mirada dels infants i adolescents
sobre el seu propi benestar”**

Ferran Casas

Professor emèrit de la UdG i
cocoordinador del grup de recerca ERIDIQV,
adscrit a l'Institut de Recerca sobre Qualitat de Vida

La mirada dels infants i adolescents sobre el seu propi benestar

Ferran Casas

Catedràtic de psicologia social. Professor emèrit

**Institut de Recerca sobre Qualitat de Vida
Universitat de Girona**

ERIDIQV: <http://www.udg.edu/eridiqv>

JORNADES
**CERCLES DE
CONEIXEMENT**

“Compartim sabers i treballem
plegats per la infància i l'adolescència”

26 i 27 d'abril de 2018

Centre de Negocis i Convencions de Badalona (BCIN)

Què entenem per benestar?

- La noció de qualitat de vida, i el benestar en ciències socials: El moviment dels indicadors socials dels anys 60.
- $QV = f(Em, Eps)$
- El benestar en l'àmbit de la salut.
- Benestar i satisfacció amb la vida *versus* benestar com a assoliment d'objectius vitals i sentit de la vida (benestar *hedònic* i benestar *eudemònic*).
- L'homeòstasi personal i cultural del benestar: L'optimisme vital.

Por què indicadors subjectius?

- Estadística = *Ratio status* (raó d'estat) = Dades per a la presa de decisions ➡ indicadors socials.
- La dècada dels 60 i 70 del passat segle, els investigadors de la qualitat de vida van començar a recollir dades subjectives de poblacions adultes, perquè eren útils per a comprendre dinàmiques socials i per a prendre decisions informades.
- Un interès semblant ha aparegut en la canxa internacional no fa més de 10 anys en relació a les dades subjectives proporcionades per infants i adolescents.
- Com a investigadors científics hem de reconèixer que encara no sabem gaire cosa de les percepcions, avaluacions i aspiracions de la població infantil de la nostra societat, perquè encara no n'hem recollit gaire indicadors subjectius utilitzant mostres grans.

Dades subjectives macro-socials d'infants i adolescents?

- La informació (subjectiva) proporcionada per **infants i adolescents** pot tenir alguna rellevància a nivell macro-social?
- Els indicadors subjectius basats en dades proporcionats per **infants o adolescents** són vàlids i fiables?
- Hauríem de recopilar sistemàticament algun tipus de dades auto-informades pels **infants o adolescents** per comprendre millor algunes dinàmiques socials i canvis socials?
- Aquest tipus de dades d'**infants i adolescents** podrien ser útils per prendre decisions polítiques?
- Quina mena d'indicadors subjectius confeccionats amb dades proporcionades per **infants o adolescents** serien els de més interès?

Dades subjectives macro-socials d'adults?

- La informació (subjectiva) proporcionada pels **adults** pot tenir alguna rellevància a nivell macro-social?
- Els indicadors subjectius basats en dades proporcionades per **adults** són vàlids i fiables?
- Hauríem de recopilar sistemàticament algun tipus de dades auto-informades pels **adults** per comprendre millor algunes dinàmiques socials i canvis socials?
- Aquest tipus de dades dels **adults** podrien ser útils per prendre decisions polítiques?
- Quina mena d'indicators subjectius confeccionats amb dades proporcionades per **adults** serien els de més interès?

Dades proporcionades per adults...

- ... van ser el punt de partida per al naixement del "moviment dels indicadors socials" en la dècada dels 60 (Casas, 1989).
- Els indicadors subjectius, definits com a **percepcions, avaluacions i aspiracions** de les persones en relació a les seves pròpies vides (Campbell, Converse i Rodgers, 1976) van ser considerats com a molt rellevants per comprendre i mesurar la qualitat de vida.
- El punt de vista de tots els agents socials implicats resulta molt important para comprendre realitats socials complexes i per avaluar el benestar de poblacions de diferents contextos socials i culturals.
- Els **infants i adolescents** són agents socials importants en termes de dinàmiques socials?
- Hauríem de preguntar-los sobre les seves percepcions, avaluacions i aspiracions en relació a algunes dinàmiques i canvis socials (com fem amb els adults), per poder comprendre'ls millor?

De la supervivència i la cobertura de necessitats, al desenvolupament i el benestar

- S'ha donat molt atenció a l'avaluació de la supervivència física i de la cobertura de necessitats bàsiques dels infants des dels organismes internacionals, focalitzant les recollides de dades en la disponibilitat d'indicadors d'amenaques a la vida i a la integritat. Els indicadors utilitzats han impulsat programes per a millorar la supervivència dels infants.
- La mortalitat infantil, l'escolarització i l'abandó escolar, la vacunació i les malalties són exemples d'indicadors de necessitats bàsiques.
- Es va passant d'esforçar-se per **sols** per determinar mínims, a centrar-se en la qualitat de vida.

Del negatiu al positiu

- L'absència de problemes o falles no indica necessàriament un creixement adequat o un èxit en la vida.
- Les mesures de factors de risc o de comportaments negatius no són antònimes de les mesures de factors protectors o de comportaments positius.
- El repte ha començat a ser el desenvolupament d'indicadors que permetin monitoritzar com va cada societat en relació a la seva infància i adolescència, més enllà de la seguretat bàsica de la seva llar.

Incorporant els drets dels infants, i més...

- Malgrat que el moviment dels indicadors d'infància es va inspirar, i fins a cert punt fins i tots es va orientar, a partir del moviment dels drets de l'infant, va més enllà de sols monitoritzar la situació dels seus drets.
- Potser que la diferència més crucial entre ambdós moviments estigui en l'estàndard que utilitzen per mesurar la situació de la infància. El benestar infantil generalment es focalitza en el que es desitja, però supervisar els drets de la infància es fa a partir de mínims legalment establerts.
- Monitoritzar els drets i monitoritzar el benestar comparteixen el seu interès pels indicadors centrats en l'infant, és a dir, en mesuraments fets a nivell i en la perspectiva del propi infant.
- Aquest tipus d'indicadors són els que actualment generen molta atenció i debat per avaluar la situació de la infància.

D'aconseguir estar be (*well-becoming*) (futur) al benestar present (*well-being*)

- En contrast amb la immediatesa del benestar (*well-being*), el *well-becoming* es focalitza en el futur dels infants (p.ex.: preparar-se per ser adults productius i feliços).
- La preocupació convencional per la pròxima generació és dels adults. Sense que es pugui considerar negatiu, és obvi que qualsevol persona preocupada pels infants i per la infància hauria de preocupar-se tant pel seu present com pel seu futur.
- Focalitzar-se sols en la preparació dels infants per a que esdevinguin futurs ciutadans suggereix que encara no són ciutadans del present.
- Ambdues perspectives són legítimes i necessàries. No obstant, la emergència d'una perspectiva centrada en l'infant introdueix noves idees i noves energies en el moviment dels indicadors d'infància.

De la perspectiva adulta a la perspectiva del infant

- Tan aviat com aquests canvis ha estat assumir, els estudis centrats en el benestar infantil han hagut de fer-se noves preguntes:
 - Què fan els infants?
 - Què necessiten els infants?
 - Què posseeixen els infants?
 - Què senten i pensen els infants?
 - Amb qui i amb què estan relacionat i connectats els infants?
 - A què i amb què contribueixen els infants a la societat?
- Respondre a aquest tipus de preguntes exigeix un millor coneixement dels infants com a éssers humans en la seva vida actual, incloent els aspectes positius de la seva vida.
- Per respondre adequadament, cal investigar millor la vida quotidiana dels infants, que és quelcom que són ells i elles qui millor coneixen (cal reconèixer-los com a experts i informants clau sobre les seves pròpies vides).

En resum

- Assegurar als infants els seus drets és una cosa, però proporcionar-los un entorn en el què puguin **desenvolupar plenament els seus millors potencials** és quelcom ben diferent.
- Els infants precisen una atmosfera en la que se **sentin "be" amb les seves pròpies vides**, puguin seguir les seves pròpies predisposicions i siguin animats a expressar el millor de si mateixos.
- Un dels factors més importants per avaluar si un entorn en particular promou que els infants assoleixin els seus millors potencials és la seva percepció **subjectiva d'estar-be (benestar)**.
- La millor manera de saber si ho estan, és **preguntant-los directament** i fent possible que realitzin les seves pròpies avaluacions de benestar.

Naixement del "moviment dels indicadors d'infància" (Ben-Arieh, 2008)

- El reconeixement dels drets dels infants com a drets humans, a partir de l'aprovació de la Convenció de N.U.
- La "nova" sociologia de la infància (Escola de Viena).
- L'ecologia del desenvolupament infantil (Bronfenbrenner i Morris, 1998).
- Las noves perspectives metodològiques en l'estudi de la infància: La valoració de la visió subjectiva dels propis infants i adolescents, l'acceptació de l'infant com unitat d'observació, i l'inici de la recollida sistemàtica de dades estadístiques sobre la infància en alguns països.
- El context polític, particularment la voluntat de millorar els resultats de les intervencions que deriven de decisions polítiques, passant per la recollida i disponibilitat de millors dades de tots els àmbits que afecten la vida dels infants i adolescents.

Articulant indicadors objectius i subjectius sobre el benestar de la infància i l'adolescència (II)

- Benestar material:
 - Pobresa relativa en els ingressos (% d'infants)
 - Llars sense ocupació (% d'infants)
 - Deprivació informada (% famílies amb renda baixa; pocs recursos educatius; % de menys de 10 llibres a casa)
- Salut i seguretat
 - Salut el primer any de vida (morts abans de l'any per mil; % baix pes en néixer)
 - Serveis de salut preventiva (% immunitzacions al xarampió, DPT, polio)
 - Seguretat (morts per accident per 100.000 entre 0-19).
- Benestar educatiu
 - Assoliments escolars als 15 anys (capacitat lectora, en matemàtiques i en ciència)
 - Després de l'ensenyament bàsic, % 15-19 que segueixen en el sistema educatiu)
 - Transició al treball (% 15-19 que no segueixen estudiant ni treballant; % de 15 anys amb expectatives de treball de baixa qualificació)

Adamson, P. (2007). *Child Poverty in perspective: An overview of child well-being in rich countries*. Report Card 7. Innocenti Research Centre, UNICEF.

Articulant indicadors objectius i subjectius sobre el benestar de la infància i l'adolescència (III)

- Relacions dels joves
 - Estructura familiar (% en família monoparental; % en família substitutiva)
 - Relacions familiars (% dels que mengen un àpat principal amb les pares un cop a la setmana; % amb pares que passen temps "només xerrant" amb ells)
 - Relacions amb els iguals (% que informen tenir iguals "amables i que ajuden")
- Comportaments i riscos
 - Comportaments relatius a la salut (% que esmorzen; % que menja fruita diàriament; % que fa activitat física; % de sobrepès)
 - Comportaments de risc (% que fumen; % que s'han emborratxat més de dues vegades; % utilitzen cànnabis; % han tingut relacions sexuals als 15 anys; % utilitzen preservatius; taxa de fertilitat d'adolescents)
 - Experiència de violència (% implicats en baralles; % que informen haver estat maltractats per iguals -bullyied-).
- Benestar subjectiu
 - Salut (% que s'auto-atribueixen una salut "bona" o "pobra")
 - Vida escolar (% que "els agrada molt l'escola")
 - Benestar personal (% por sobre de la mitjana en satisfacció vital; % que informen benestar personal negatiu)

Adamson, P. (2007). *Child Poverty in perspective: An overview of child well-being in rich countries*. Report Card 7. Innocenti Research Centre. UNICEF.

La nova recerca amb adolescents (12-16 anys)

- Els anys 90 han aparegut noves inquietuds en la comunitat científica internacional per recollir dades subjectives d'infants i adolescents: Interès pel benestar subjectiu, l'anomenat *moviment dels indicadors de la infància*, la Convenció sobre els drets dels Infants de NU.
- Tot plegat es resumeix en l'objectiu de disposar, com ja disposem de la població adulta, de dades sobre les seves percepcions, avaluacions i aspiracions. Per exemple, satisfacció amb els serveis públics que gaudeixen, opinions, valors,...
- Aquestes dades requeririen enquestes regulars que generessin estadístiques sistemàtiques. De moment, s'han començat a desenvolupar algunes recerques puntuals amb mostres grans.

Investigació estereotipada i resultats "inesperats"

- En anar a preguntar als infants sobre les seves percepcions, opinions i avaluacions en relació a diferents aspectes de les seves vides i condicions de vida, ha donat força sorpreses en pocs anys, i ens ha proporcionat dades "inesperades" que ens obliguen a reflexionar críticament sobre els estereotips i creences adultes, que, sense cap fonament, de vegades impregnen fins i tot el coneixement científic i generen actituds predeterminades entre els investigadors.
- Ens hem adonat que hi ha coses dels infants i adolescents que no sabíem..., simplement, perquè mai les havíem preguntat, i mai havíem disposat de dades de mostres grans.

Resultats inesperats i reptes (I)

Entre els 12 i els 16 anys.....

- Mirar la televisió, és una de les activitats més preferides?
- Estar amb membres de la família, inclosos els progenitors, és una de les seves activitats més preferides?

Activitats preferides pels nois i noies entre 7 i 16 anys, en una mostra espanyola

Estar amb els amics	32,2%
Practicar esports	25,5%
Jugar	21,4%
Mirar la televisió	6,7%

Font: C.I.S., Octubre 2000

Activitats preferides pels nois i noies entre 12 i 16 anys, en una mostra catalana (N = 4.945). Puntuació entre 0 i 10.

Estar amb els amics	8,77
Practicar afeccions (<i>hobbies</i>)	8,08
Escoltar música	7,97
Conectar-me a Internet	7,73
Fer coses amb l'ordinador	7,66
Practicar esports	7,43
Estar amb la mare	7,09
Mirar la televisió	7,03

Font: ERIDIQV, Abril 2006

Resultats inesperats i reptes (II)

- A Europa, quan els adolescents entre 12 i 16 anys pensen en el moment de complir 21 anys, per quin tipus de qualitats els agradaria ser apreciats pels demés?
- Per quin tipus de qualitats els agradaria als progenitors que els seus fills o filles foren apreciats quan compleixin 21 anys?

N = 1184 adolescents de 12 a 16 anys
 N = 468 dels seus propis progenitors. 21 qualitats.
 Catalunya. Desembre 2003.
 Puntuacions de 0 a 10

Aspiracions de valor projectades al complir els 21 anys, segons el propi noi o noia i segons els seus progenitors.

N = 1.184 adolescents 12 a 16 anys, i 468 progenitors. Sobre 21 valors.
 Mitjana de les puntuacions de 0 a 10. Catalunya. 2003.

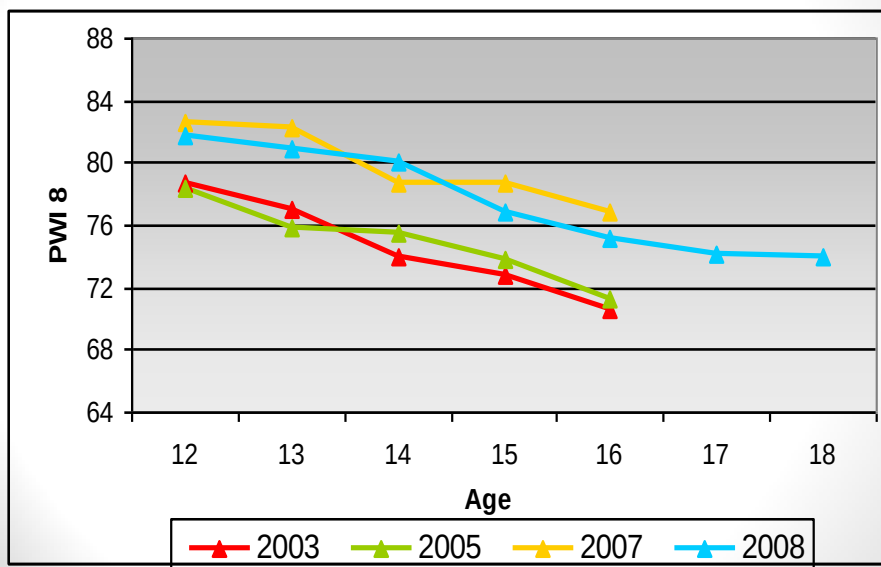
Noi	Noia	Progenitor de noi	Progenitor de noia
Amabilitat (8,03)	Amabilitat (8,62)	Alegria de viure (9,25)	Alegria de viure (9,03)
Simpatia (7,92)	Simpatia (8,60)	Bons modals (9,03)	Personalitat (8,91)
Personalitat (7,87)	Personalitat (8,60)	Responsabilitat (8,99)	Responsabilitat (8,82)
Alegria de viure (7,69)	Alegria de viure (8,45)	Solidaritat (8,99)	Amabilitat (8,77)
Família (7,64)	Sensibilitat (8,08)	Personalitat (8,95)	Solidaritat (8,76)
Professió (7,55)	Família (8,03)	Amabilitat (8,90)	Capacitat de treball (8,62)
.....			
Fe religiosa o espiritualitat (5,62)	Fe religiosa o espiritualitat (5,59)	Fe religiosa o espiritualitat (6,87)	Fe religiosa o espiritualitat (6,38)
Diners (5,61)	Diners (4,53)	Poder (4,74)	Poder (4,83)
Poder (5,53)	Poder (4,51)	Diners (4,70)	Diners (4,75)

Resultats inesperats i reptes (III)

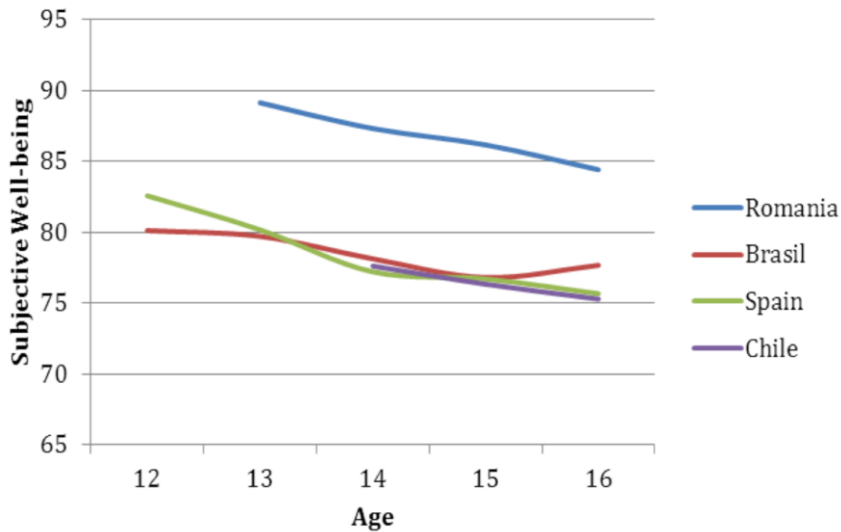
- Per què la satisfacció amb la vida i amb la majoria d'àmbits de la vida disminueix contínuament al llarg de l'adolescència en la majoria de països?

Adolescents entre 12 i 16 anys. Puntuacions de 0 a 10.
Catalunya: 2003 (N = 2,715). 2005 (N = 5,140).
2007 (N= 1,392). 2008 (N = 2,841).

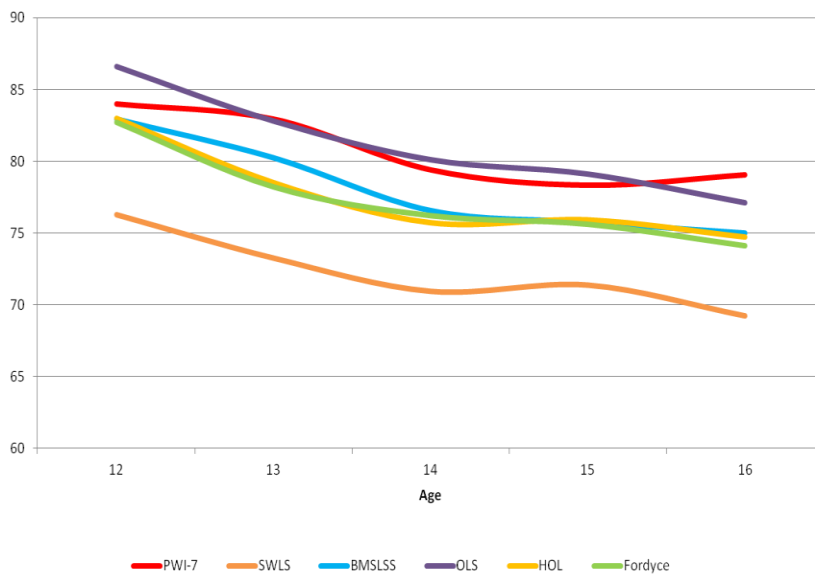
Evolució de la satisfacció amb la vida entre els 12 i els 16 anys en quatre mostres catalanes

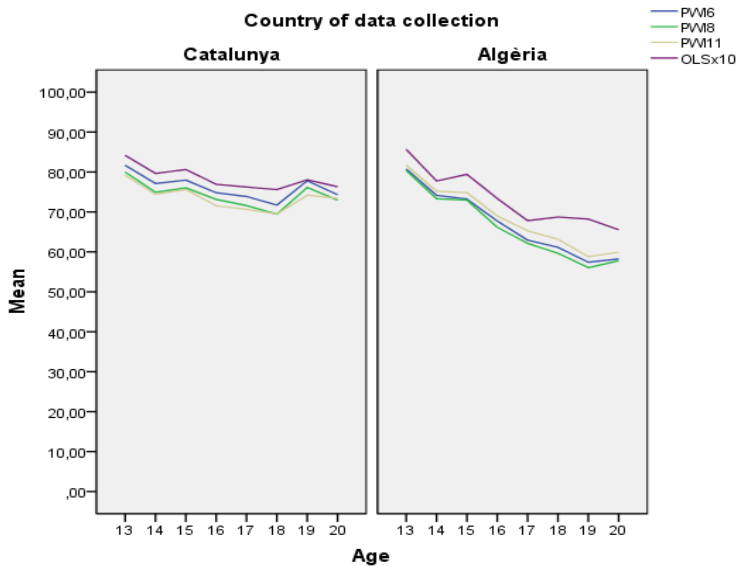
La satisfacció amb la vida entre els 12 i els 16 anys a quatre països

Catalunya. El benestar subjectiu mesurat amb 6 instruments diferents (12-16 anys)

Comparació del benestar subjectiu entre Catalunya i Algèria (12-16). 6 instruments

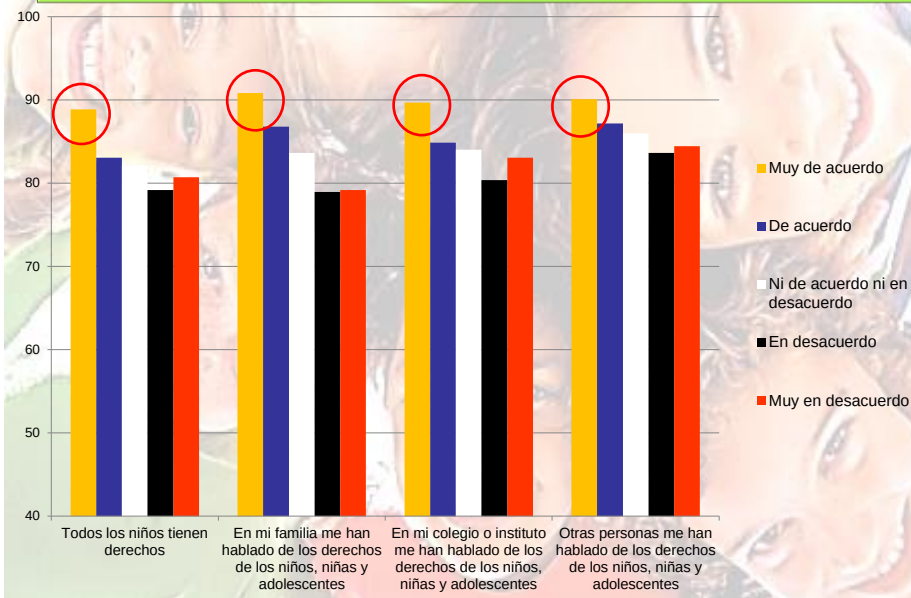

De vegades no teníem hipòtesi prèvia... (I)

Drets dels infants: S'observa que els infants que manifesten que se'ls ha parlat sobre els seus drets mostren majors nivells de benestar subjectiu. Al mateix temps, més de la meitat dels enquestats no han sentit parlar de la Convenció sobre els Drets de l'Infant o responen que no ho saben, posant en evidència que el coneixement i la sensibilització sobre aquests temes resulta ser encara un desafiament pendent.

Casas, F., Bello, A., González, M., Aligué, M., Bertrán, I., Montserrat, C., Navarro, D., González-Bueno, G., & Bredow, M. von (2012). *Calidad de vida y bienestar infantil subjetivo en España. ¿Qué afecta al bienestar de niños y niñas españoles de 1º de ESO?* Madrid. UNICEF España.

Benestar subjectiu, avaluat mitjançant l'IGBS (puntuació sobre 100), segons la percepció d'haver estat informat/da sobre els drets dels infants

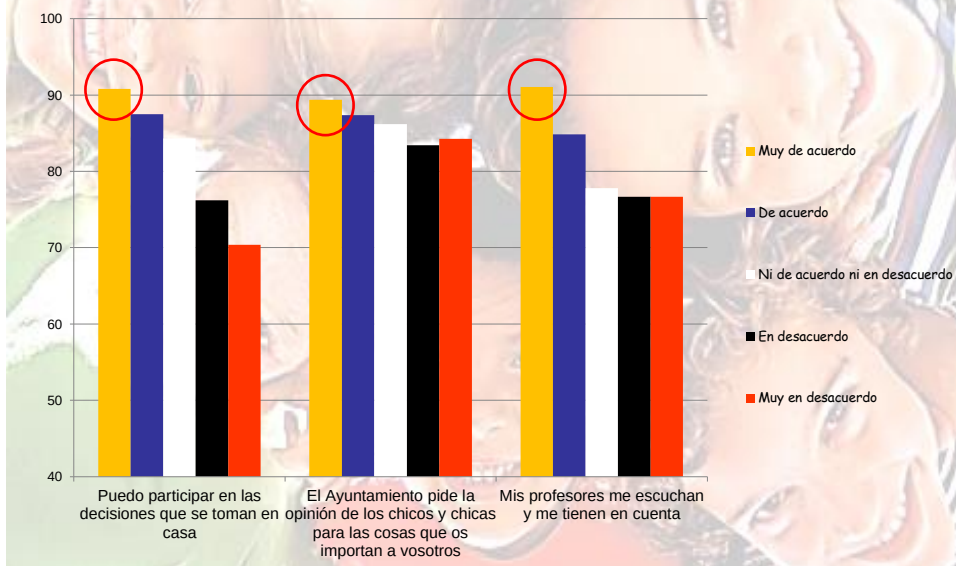

De vegades no teníem hipòtesi prèvia... (II)

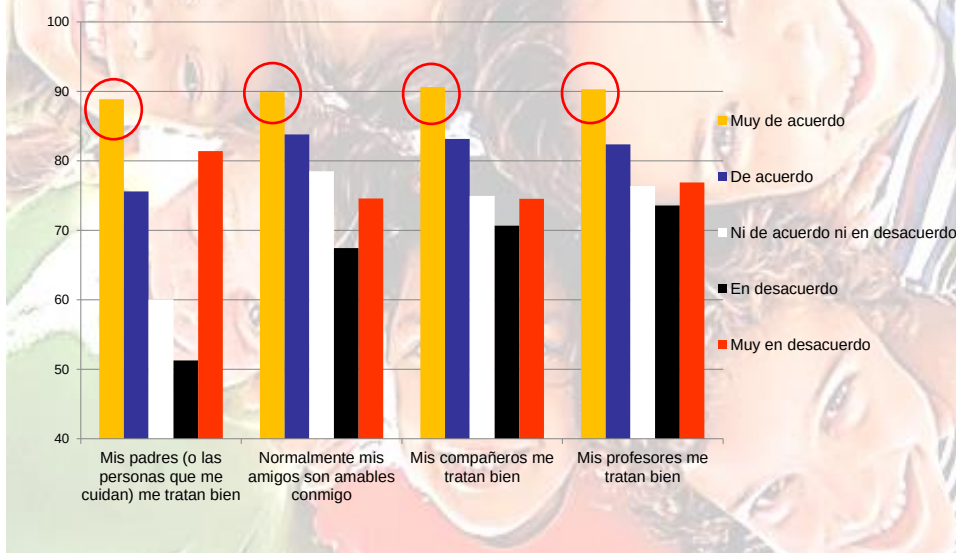
Participació: L'estudi mostra que quan més perceben els infants que són tinguts en compte en diferents àmbits de la seva vida, més alt puntuen en benestar subjectiu. Al mateix temps crida l'atenció que en les preguntes referides a si l'ajuntament els té en compte, s'observen nivells força baixos de "totalment d'acord".

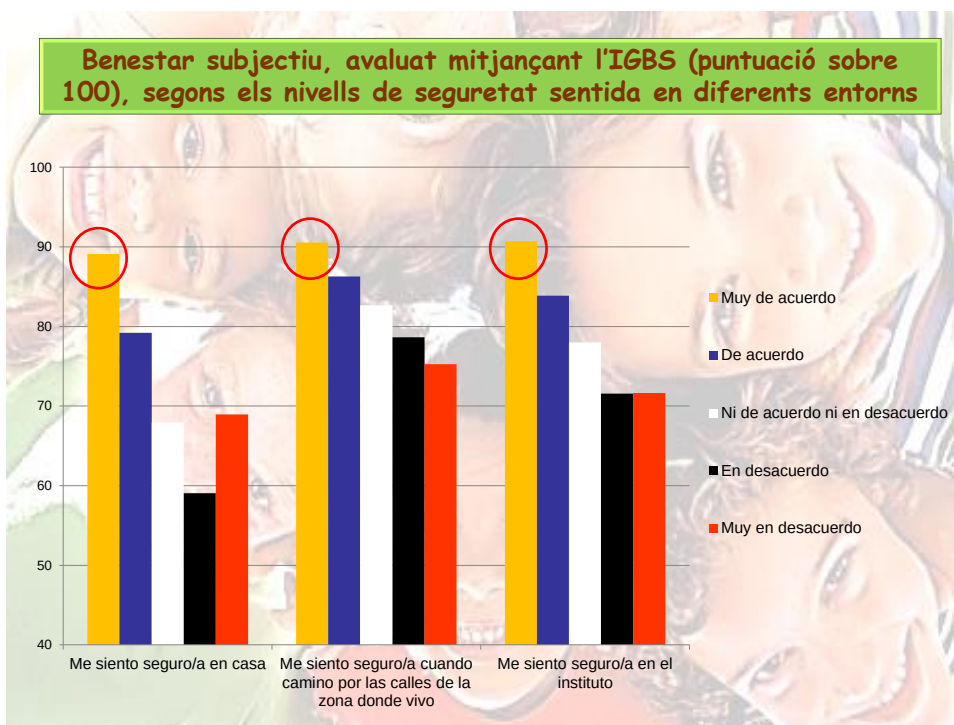
Casas, F., Bello, A., González, M., Aligué, M., Bertrán, I., Montserrat, C., Navarro, D., González-Bueno, G., & Bredow, M. von (2012). *Calidad de vida y bienestar infantil subjetivo en España. ¿Qué afecta al bienestar de niños y niñas españoles de 1º de ESO?* Madrid. UNICEF España.

Benestar subjectiu, avaluat mitjançant l'IGBS (puntuació sobre 100), segons la percepció de ser tingut en compte en diferents entorns

Benestar subjectiu, avaluat mitjançant l'IGBS (puntuació sobre 100), segons el grau d'acord amb el tracte rebut per part de diferents persones

CHILDREN'S WORLDS

INTERNATIONAL SURVEY OF CHILDREN'S WELL-BEING (ISCWeB)

- És una **recerca internacional** sobre el benestar subjectiu dels infants i les seves activitats quotidianes
- Que pretén **millorar el benestar infantil** bo i creant-ne consciència entre els infants, els seus progenitors i les seves comunitats, però també entre els líders d'opinió, els polítics, els professionals i la societat civil
- Mitjançant la recollida de **dades representatives i de qualitat sobre les vides dels infants i les seves activitats diàries, el seu ús del temps, i, particularment, sobre la seva auto-avaluació del seu propi benestar**
- Per determinar el nivell del **benestar infantil a tants països com sigui possible**, amb l'objectiu d'influir les polítiques i els serveis públics

JACOBS FOUNDATION
Our Promise to Youth

Història (II)

Primera onada

2011-2012: 1ª onada

Es posa a prova els
qüestionaris a 14
països amb tres grups
d'edat: 8, 10, i 12
anys

Inicis del 2013

Es revisen i finalitzen
els qüestionaris

Estiu 2013

Es crea una base de
dades global

Recerca completa

Tardor-Hivern

2013:

Segona onada

Mostres
representatives de
15 països o regions

Amb el suport de la
Jacobs Foundation

Tu

- Edat
- Sexe
- Lloc on vius

La teva casa i les persones amb qui vius

- Lloc on dorms
- La casa en la que vius
- Persones amb qui vius

Els diners i les coses que tens

- Diners de butxaca
- 8 coses que tens
- 1 satisfacció amb les coses que tens

Els teus amics i les altres persones

- 2 grau d'acord
- 3 satisfaccions
- 3 activitats

La zona en la que vius

- 3 grau d'acord
- 4 satisfaccions

L'escola

- 4 grau d'acord
- 2 *bullying*
- 6 satisfaccions

Com utilitzes el teu temps

- Llista activitats

Més coses sobre tu

- 9 satisfaccions
- 5 canvis el darrer anys

Com te sents respecte de tu mateix/a

- 4 satisfaccions
- Felicitat

La teva vida i el teu futur

- Escala SLSS (Huebner)
- valors aspirats

Reptes

- **Diferents idiomes**

Necessitat d'adaptar els qüestionaris a cada idioma

- **Diverses cultures**

Apropiat per a una àmplia diversitat de cultures i condicions de vida

- **Varies edats**

Infants dels cursos amb edats mitjanes de 8, 10 i 12 anys

Participants a la 1^a onada 2011-2012

Mostres de conveniència

	8 anys	10 anys	12 anys	Total
Algèria	594	435	428	1457
Brasil	1173	1293	1005	3471
Canadà	261	144	-	405
Xile	1052	693	827	2572
Anglaterra	-	-	1141	1141
Israel	1034	992	998	3024
Corea del Sud	2746	2652	2602	8000
Nepal	-	295	-	295
Romania	1041	927	1354	3322
Rwanda	-	295	-	295
Àfrica del Sud	-	-	1002	1002
Espanya	-	-	5727	5727
Uganda	-	1000	1035	2035
USA (Dakota del Sud)	522	502	784	1808
Total	8423	9228	16903	34554

Recerca complerta (segona onada): 2013-2014. Suport de la Jacobs Foundation

- 54.000 infants. ~ 18.000 per cada grup d'edat
- 15 països de diferents continents, diverses cultures i religions, diferent nivell de desenvolupament i diferent estat del benestar.
- Mostra representativa de tots el país o d'una regió.
- País sencer: Estònia, Etiòpia, Israel, Nepal, Noruega, Romania, Corea del Sud.
- Regions: Algèria (El Bayedh , Tlemcen i Oran), Colòmbia (Antioquia), Alemanya (Thuringia, Hesse, Baden-Wurttemberg i North Rhine-Westphalia), Polònia (Wielkopolska), Àfrica del Sud (Western Cape), Espanya (Catalunya), Turquia (Istanbul), i Regne Unit (Anglaterra).

Recol·lecció de dades al Nepal

Mostreig de la recerca complerta 2013-2104

- Mostreig basat en les escoles. No inclou escoles d'educació especial, ni infants no escolaritzats
- L'estratègia de mostreig varia a cada país, segons les seves característiques
- Per assegurar la qualitat de les dades, cada pla de mostreig dissenyat pel corresponent equip local, va ser supervisat i validat prèviament per un **comitè supervisor del mostreig** format per 4 experts internacionals

Participants a la recerca complerta 2013-2014: mostres representatives

	8 anys	10 anys	12 anys	Total
Algèria	1385	1216	1359	3960
Colòmbia	1003	1071	1007	3081
Anglaterra	990	989	1319	3298
Estònia	1131	1034	1033	3198
Etiòpia	1000	1000	1000	3000
Alemanya	1069	1143	851	3063
Israel	1004	1030	954	2988
Nepal	1073	1073	1073	3219
Noruega	977	1033	1000	3010
Polònia	1078	1156	1038	3272
Romania	1422	1424	1561	4407
Àfrica del Sud	1032	1109	1143	3283
Corea del Sud	2323	2323	2607	7253
Catalunya	1066	1082	1717	3865
Turquia	1045	1079	1029	3153
Total	17598	17762	18691	54051

Resultats a Catalunya

Els participants

Edat en anys segons el curs escolar

Edat	3r d'Educació Primària		5è d'Educació Primària		1r de la ESO	
	N	%	N	%	N	%
7	78	7,6				
8	863	83,6				
9	85	8,2	72	6,8		
10	6	0,6	886	83,8		
11			95	9,0	89	5,3
12			4	0,4	1.304	78,2
13					242	14,5
14					32	1,9
Total	1.032	100,0	1.057	100,0	1.667	100,0

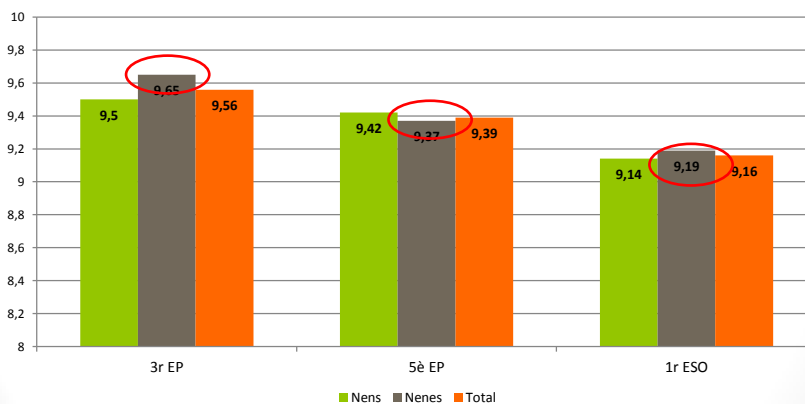

Les coses que tenen (%)

Sí que té...	3r EP	5è EP	1r ESO
Un telèfon mòbil per ell/a sol/a	-	34,2	76,4
La pròpia habitació	-	81,3	80,7
Llibres per llegir per diversió	-	92,2	88,3
Les seves pròpies coses per escoltar música	-	79,2	92,4
Roba en bon estat per anar a l'escola	97,0	97,0	98,8
Accés a un ordinador a casa	88,8	92,6	95,5
Accés a Internet	87,9	91,0	95,0
Un cotxe de la família per desplaçar-se	89,0	88,8	84,6
Una televisió a casa que poden utilitzar	98,1	98,1	98,3

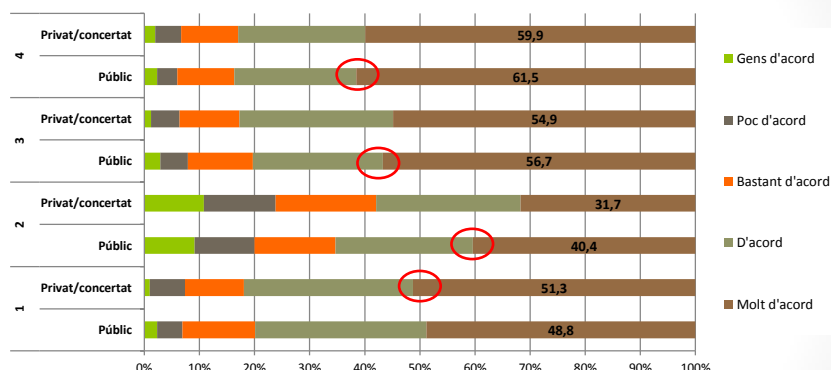
Les coses que tenen

Diferències en la satisfacció amb totes les coses que tenen segons curs i sexe (mitjanes)

L'escola (I)

Diferències en les opinions sobre l'escola segons tipologia d'escola (tots els grups d'edat) (%)

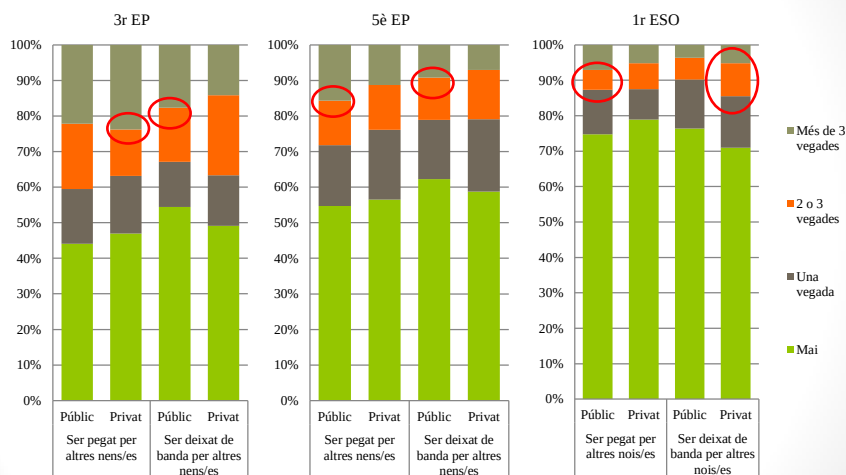

- 4 → Em sento segur/a a l'institut/ escola
 3 → Els meus professors em tracten de manera justa
 2 → M'agrada anar a l'institut/escola
 1 → Els meus professors m'escolten i tenen en compte el que dic

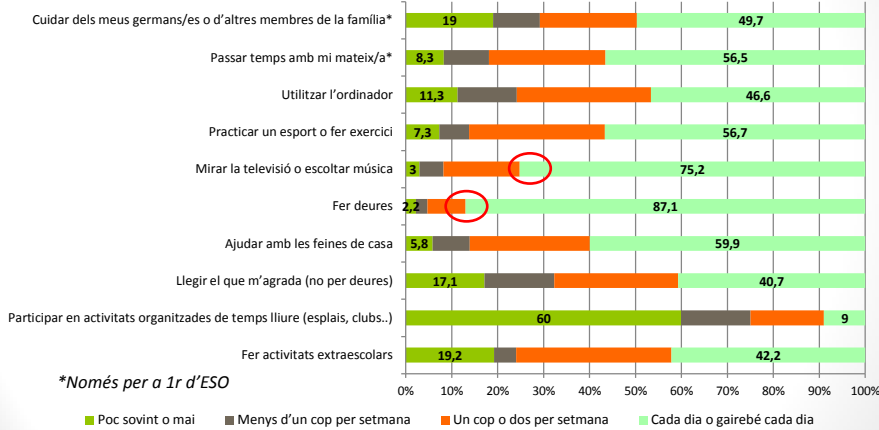
L'escola (II)

Diferències en bullying segons tipologia d'escola (%)

Ús del temps

Amb quina freqüència dediques temps a fer les següents activitats fora de l'escola? (%)

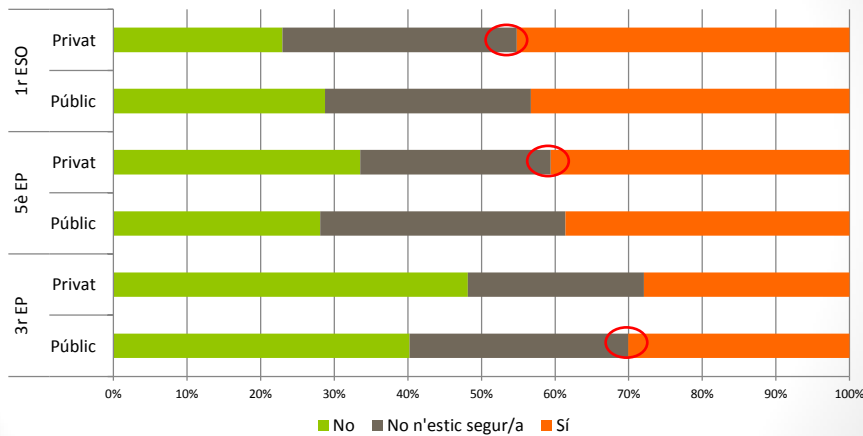

CHILDREN'S
WORLDS
INTERNATIONAL SURVEY OF CHILDREN'S WELL-BEING (ISCWeB)

JACOB'S
FOUNDATION
Our Promise to Youth

Els drets dels infants (I)

He sentit a parlar de la Convenció dels Drets dels Infants

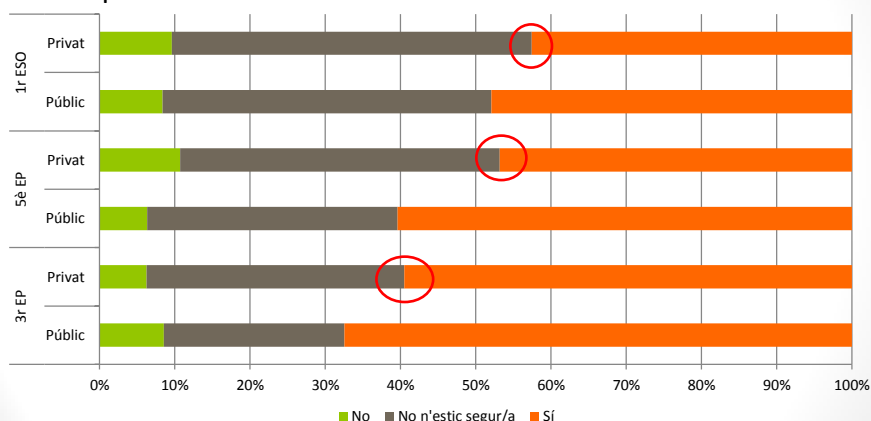

CHILDREN'S
WORLDS
INTERNATIONAL SURVEY OF CHILDREN'S WELL-BEING (ISCWeB)

JACOB'S
FOUNDATION
Our Promise to Youth

Els drets dels infants (II)

Crec que al meu país, els adults en general, respecten els drets dels infants

CHILDREN'S
WORLDS
INTERNATIONAL SURVEY OF CHILDREN'S WELL-BEING (ISCWeB)

JACOB'S
FOUNDATION
Our Promise to Youth

Benestar subjectiu (1)

La recerca ha inclòs:

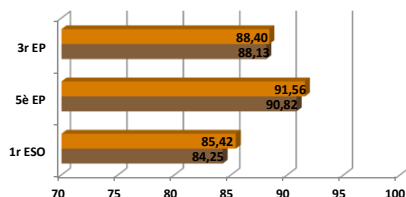
- 29 preguntes sobre satisfacció amb diferents aspectes de les seves vides
- Una sobre satisfacció global amb la pròpia vida (OLS) (0-10)
- Sis sobre afectes positius las 2 darreres setmanes (0-10)
- Una versió curta de la Student's Life Satisfaction Scale (SLSS) (Huebner: 5 ítems, 0-10)
- El Personal Well-Being Index - School Children (PWI-SC) (Cummins i Lau: 7 ítems, 0-10)
- La Brief Multidimensional Student Life Satisfaction Scale (BMSLSS) (Seligson i Huebner: 5 ítems, 0-10)
- Les escales multi-ítem s'ha reconvertit a puntuacions de 0 a 100 per facilitar les comparacions

CHILDREN'S
WORLDS
INTERNATIONAL SURVEY OF CHILDREN'S WELL-BEING (ISCWeB)

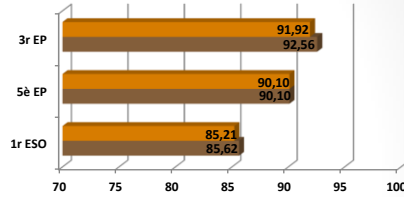
JACOB'S
FOUNDATION
Our Promise to Youth

Benestar subjectiu (2)

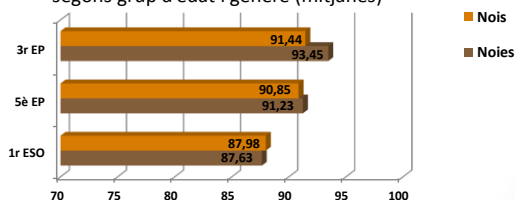
Distribució de puntuacions de la **SLSS** segons grup d'edat i gènere (mitjanes)

Distribució de puntuacions de la **BMSLSS** segons grup d'edat i gènere (mitjanes)

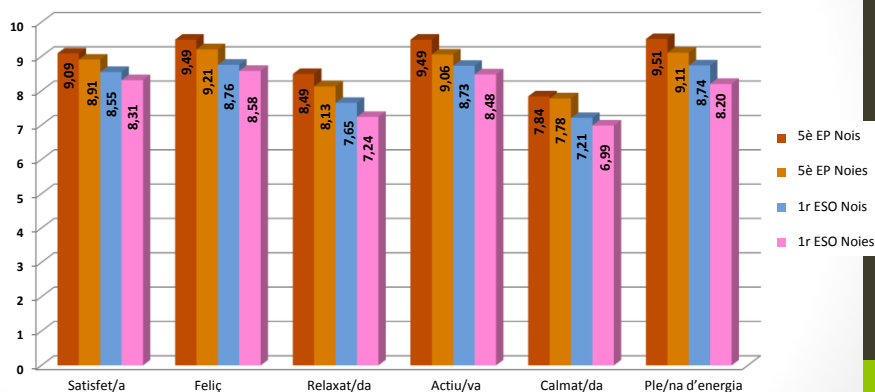

Distribució de puntuacions de la **PWI-SC** segons grup d'edat i gènere (mitjanes)

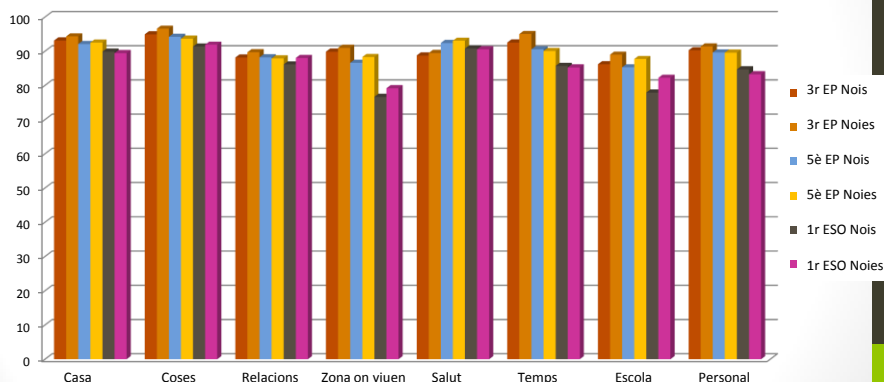
Afectes nuclears

Diferències en les puntuacions en afectes nuclears segons grup d'edat i gènere (mitjanes)

Sub-escales de l'Índex General de Satisfacció per àmbits

Puntuacions en les sub-escales GDSI segons grup d'edat i gènere (mitjanes)

Alguns resultats a Catalunya (I)

- Les satisfaccions tendeixen a disminuir amb l'edat, però sobretot de 10 a 12 anys.
- La satisfacció amb l'escola disminueix notablement, però més entre els nois que entre les noies, i menys entre els immigrants estrangers i a les escoles públiques.
- El benestar subjectiu més alt als 8 anys es dona entre els que estan en entorns rurals, mentre que als 10 i 12 anys, en semi-urbans.
- Els nens i nenes de famílies amb menor capacitat adquisitiva (menys pertinences a casa) presenten clarament menor satisfacció amb tots els aspectes relacionats amb l'escola, i, particularment, amb les notes.
- Els nens i nenes nascuts a Catalunya mostren nivells clarament més elevats de satisfacció que els nascuts fora d'Espanya.

Alguns resultats a Catalunya (II)

- Com a mitjana, els nostres nens i nenes **puntuen molt alt en benestar subjectiu (més que els adults)**. PERÒ alguns subconjunts criden molt l'atenció, coincidint amb +baixes puntuacions en benestar subjectiu:
 - Un 1,9% no se senten segurs a casa
 - Un 6,3% no se senten segurs a l'escola
 - Un 9,6% no se senten segurs quan caminen pel barri o zona on viuen
 - Un 8,7% informen que pateixen *bulling* emocional (disminueix amb l'edat)
 - Un 13% informen que pateixen *bulling* físic (disminueix amb l'edat)
 - Un 1,8% no estan gens d'acord amb què el seus amics els tracten bé
 - Un 21,3% manifesta que els agrada gens (9,7%) o molt poc anar a l'escola o institut
 - Un 7,4% manifesten que els professors no els tracten de manera justa
 - Un 7% manifesten que els professors no els escolten ni tenen en compte el que ells diuen.

Alguns resultats a Catalunya (III)

- **Disminueix molt amb l'edat:**
 - La satisfacció amb les espais a l'aire lliure a la zona on viuen (disminueix encara més entre els nois de famílies amb poder adquisitiu baix)
 - La satisfacció amb el temps lliure (el 87,1% manifesta tenir que fer deures cada dia)
 - El passar-ho bé en família, divertir-se i aprendre junts, malgrat augmenta la freqüència de parlar-hi.
 - El fet de sentir-se escoltats pels professors i tractats de forma justa a l'escola/institut (més baix per als nens).

Alguns resultats a Catalunya (IV)

- Algunes dades sobre les que cal reflexionar:
 - Un 56,7% manifesten practicar esports o fer exercici físic cada dia
 - Un 75,2% diuen parlar amb la seva família cada dia
 - Un 75,2% manifesten mirar la televisió cada dia
 - Un 59,9% diuen que ajuden en feines de la casa cada dia
 - Un 49,7% diuen que han de tenir cura d'algun germà o d'altres familiars cada dia
 - Un 56,9% parlen amb els seus amics o amigues cada dia
 - Un 17,1% manifesten llegir poc sovint o mai coses que els agraden

Alguns resultats destacables a Catalunya (V)

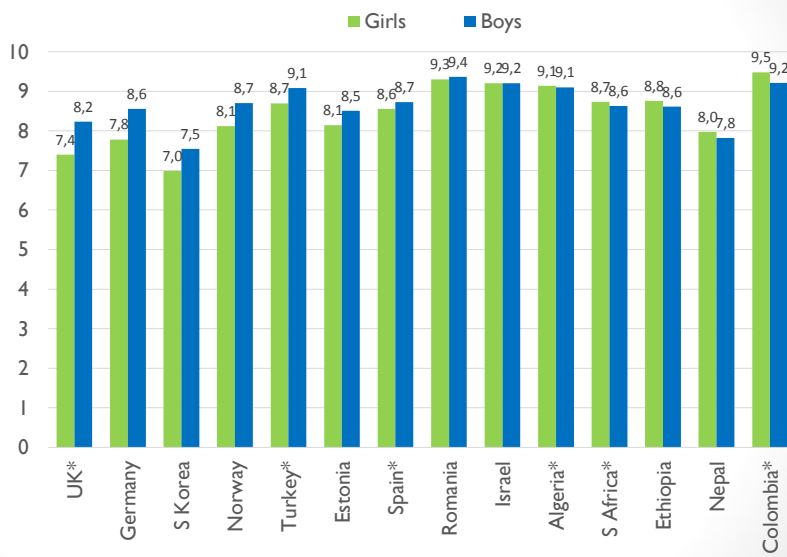
- S'observen nivells baixos d'acord amb els ítems sobre ser escoltats pels pares i mares o tutors, o tenir un lloc tranquil per estudiar i fer els deures a casa
- Només un 1,8% expressa que els **amics no són agradables amb ells** i un 2,8% pensa que no té prou amics
- La satisfacció és molt baixa en relació al fet que **l'Ajuntament els demana opinió sobre coses que són importants per a ells** i amb la policia de la zona

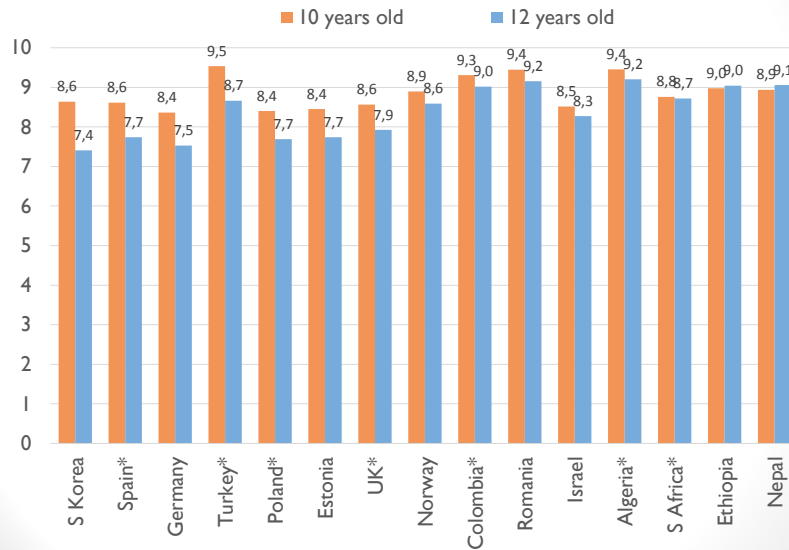
Recol·lecció de dades a Etiòpia

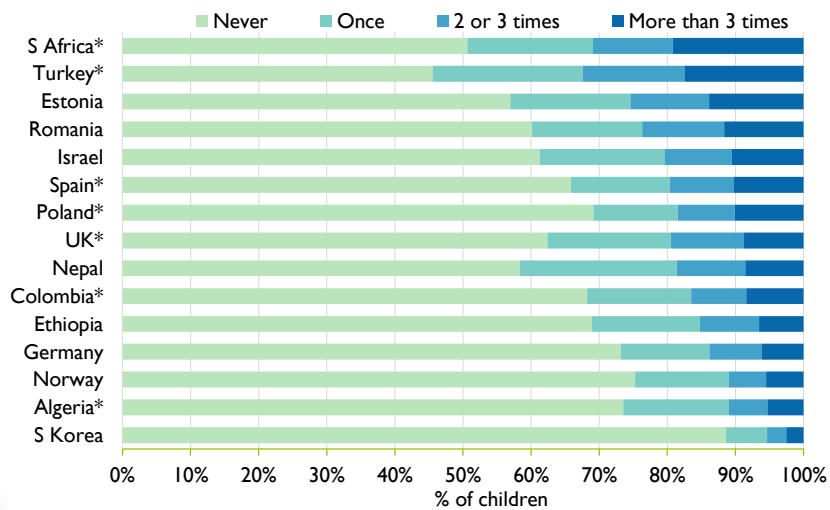
Satisfacció amb l'aparença segons sexe

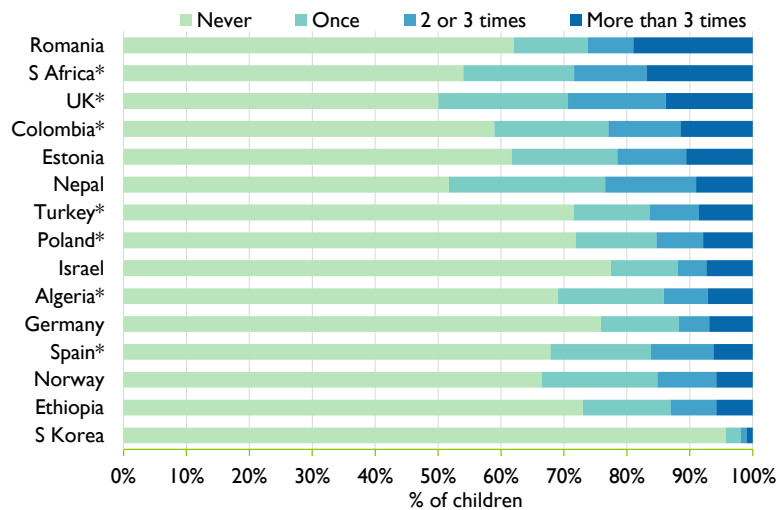
Satisfacció amb la vida d'estudiant, segons l'edat

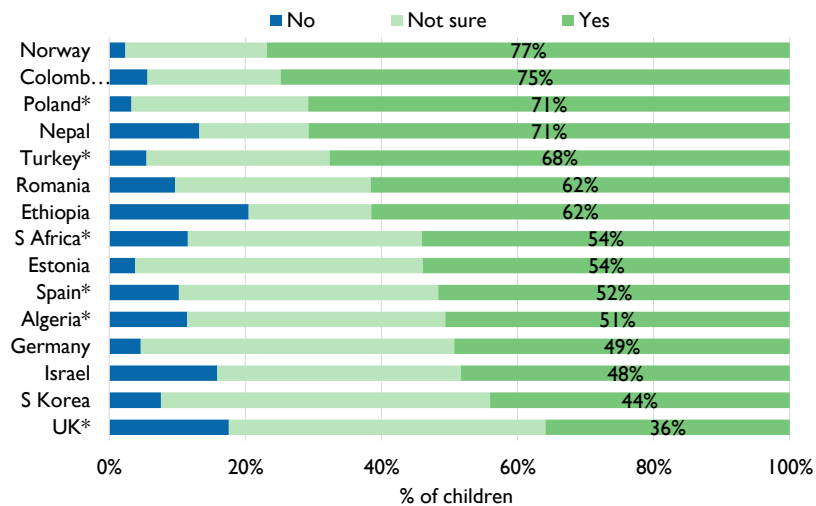
Bullying: Els companys els peguen

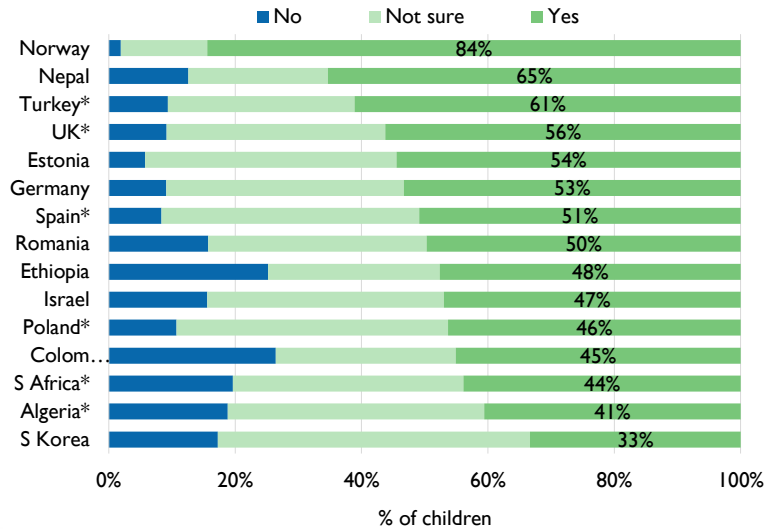
Bullying: Els companys els deixen de banda

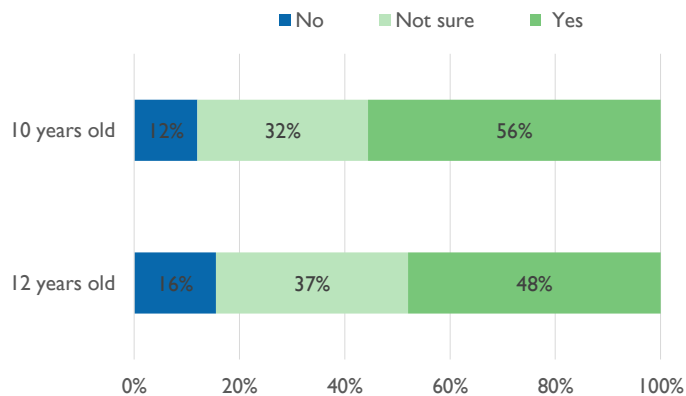
Coneixement dels drets dels infants

Els adults respecten els drets dels infants?

Els adults respecten els drets dels infants?

Reflexions sobre la recerca

- **Als infants i adolescents els agrada ser escoltats.** Preguntar-los l'opinió sobre coses rellevants facilita als adults acostar-se als seus mons i, per tant, la relació amb ells.
- **El benestar no és quelcom sobre el que es parli sovint amb infants i adolescents.** Sempre que se'ls dóna l'oportunitat mostren un alt interès i entusiasme per parlar-ne i explicar-se.
- L'administració dels qüestionari ha generat **ganes de seguir-ne parlant amb més temps i aprofundiment** (algunes escoles van decidir fer-ho en les tutories).
- Parlar sobre aquests temes (benestar amb els amics, a la classe, amb els mestres i professors, o amb la família) porta a pensar sobre un mateix. Es pot aprofitar l'ocasió per **promoure una reflexió constructiva que ajudi a promoure el seu benestar.**

Alguns elements de discussió (I)

- Tradicionalment hi ha hagut importants resistències per part dels investigadors socials per acceptar els autoinformes dels infants o adolescents com a **fiables** (en congruència amb la representació social de que són encara-no adults. Verhellen, 1992; Casas, 1996).
- Si revisem les investigacions que duen l'etiqueta d'*estudis sobre qualitat de vida de la infància*, en trobem molts en els que no s'ha preguntat res als nois i noies.
- La investigació més habitual en aquest camp ha estat sobre *atribucions de necessitats o percepcions que els adults tenen respecte dels infants*.

Alguns elements de discussió (II)

- Això constitueix un ús indegut del concepte "qualitat de vida", que traeix el seu plantejament bàsic d'incloure: percepcions, avaluacions i aspiracions dels propis subjectes d'estudi. Sovint parlem de qualitat de vida de la infància o l'adolescència, quan el que estudiem són les percepcions o opinions d'altres sobre les seves vides.
- Les discrepàncies entre les perspectives dels adolescents i les dels adults constitueixen una dimensió important de la vida social:
 - Els adolescents són generalment més arriscats que els adults: Tenir experiències emocionants i conèixer els seus límits els resulta molt important.
 - Pels adults, la "seguretat" és molt més important.
 - Pels joves, la seguretat reclamada pels adults pot ser considerada com a limitacions imposades a la seva llibertat, que "no ha de" ser preses en consideració.
 - I etcètera.....

Reflexions finals

- La disponibilitat d'indicadors subjectius de benestar de la població adolescent depèn de la voluntat adulta (social i política) de conèixer millor als més joves, on estem, i en quina direcció estem canviant.
- Si tenim dades d'on estem, i es prenen decisions de govern per aconseguir canvis positius, podrem esbrinar l'impacte real d'aquests canvis.
- Qualsevol canvi que incideixi en temes que afecten els més joves, requereix també de saber-ne el grau de satisfacció dels propis joves amb aquests canvis.

La mirada dels infants i adolescents sobre el seu propi benestar

Ferran Casas

Catedràtic de psicologia social. Professor emèrit

**Institut de Recerca sobre Qualitat de Vida
Universitat de Girona**

ERIDIQV: <http://www.udg.edu/eridiqv>

**JORNADES
CERCLES DE
CONEIXEMENT**

“Compartim sabers i treballem
plegats per la infància i l'adolescència”

26 i 27 d'abril de 2018

Centre de Negocis i Convencions de Badalona (BCIN)

www.